

ЧИ МАЮ Я ПРАВО НА ЗАХИСТ ВІД НЕЗАКОННОЇ МОБІЛІЗАЦІЇ АБО НЕЗАКОННОГО ПРИЗОВУ ДО АРМІЇ?

В умовах воєнного стану, який, на жаль, став реальністю для України, питання мобілізації та призову до армії набуває особливої гостроти. Кожен громадянин має право знати, як захистити себе від можливих порушень.

Військовий стан – це особливий правовий режим, який запроваджується у разі збройної агресії або загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності. На відміну від війни, військовий стан не завжди передбачає активні бойові дії, але надає державі широкі повноваження для захисту.

Мобілізація – це комплекс заходів, спрямованих на переведення національної економіки, органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій на функціонування в умовах особливого періоду, а Збройних Сил України, інших військових формувань, Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту – на організацію і штати воєнного часу. В умовах військового стану мобілізація стає ключовим інструментом для забезпечення обороноздатності країни.

Військовий стан, який оголошується Президентом України, дає право на проведення мобілізації без додаткових обмежень. Однак навіть у цей період призов має здійснюватися в межах закону, а також враховуватися можливі права громадян на звільнення від мобілізації за станом здоров'я, науковою діяльністю, навчанням та іншими обставинами, визначеними законодавством.

Попри обмеження, деякі права залишаються непорушними. Конституція України гарантує: право на захист (ст. 63); право на свободу (ст. 29); невід'ємне право на життя (ст. 27); право на повагу до гідності (ст. 28)

Стаття 64 Конституції України чітко визначає, що конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України.

Хоча в умовах воєнного стану окремі права можуть бути обмежені, це обмеження не може бути свавільним і має чітко відповідати меті захисту національної безпеки.

Також стаття 68 Конституції України зобов'язує кожного неухильно додержуватися Конституції та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей. Це означає, що кожен має право вимагати дотримання закону і захищати свої права законними способами.

Проте стаття 65 Конституції України зобов'язує громадян виконувати військовий обов'язок, якщо це передбачено законом. Проте Конституція також передбачає захист прав громадян і вимагає, щоб будь-яке обмеження їх прав і свобод здійснювалося тільки в межах закону.

Тобто, хоча військовий обов'язок є невід'ємною частиною правової системи України, на рівні Конституції зафіксовано необхідність забезпечення прав і свобод громадян, що повинно стосуватися і процесу мобілізації.

Мобілізація в Україні регулюється Законом України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію" та іншими нормативно-правовими актами. Ось основна інформація про те, як вона проводиться, та хто має право на відстрочку:

Давайте розглянемо умови проведення мобілізації:

1.Оголошення мобілізації: Рішення про проведення мобілізації приймає Президент України та затверджує Верховна Рада України. У рішенні визначаються строки проведення мобілізації, її обсяги (часткова чи загальна) та категорії громадян, які підлягають призову.

2. Оповіщення: Після оголошення мобілізації, територіальні центри комплектування та соціальної підтримки розпочинають оповіщення громадян, які підлягають призову. Оповіщення може здійснюватися різними способами:

Особисте вручення повістки: Найпоширеніший спосіб. Повістку вручає уповноважена особа ТЦК за місцем проживання/роботи.

Це не означає, що треба насильно спочатку заламувати людину, а потім примусово закидувати в автомобіль і вивозити, коли поруч може стояти дитина чи дружина, та навіть собака . В наш час ця проблема дуже актуальна, я особисто бачила як людині спочатку чуть не ламали руки, а потім примусово саджали в автомобіль при тому людина кричить, виривається, а вони ще більше їй ламають руки.

Публічні оголошення: В окремих випадках, може застосовуватися оповіщення через засоби масової інформації.

3. Прибуття до ТЦК: Після отримання повістки, військовозобов'язаний зобов'язаний прибути до ТЦК у зазначений термін. З собою необхідно мати документи, вказані у повістці (паспорт, військовий квиток, тощо).

4. Медичний огляд: У ТЦК військовозобов'язаний проходить медичний огляд для визначення його придатності до військової служби.

В наш час ця проблема дуже актуальна також, на жаль багато чоловіків за станом здоров'я не можуть бути військовозобов'язаним, але їм лікарі кажуть придатний або навіть бувають такі випадки коли на зоні бойових дій людина стає непридатною, але її не списують з військового обліку, а на мене це порушення прав людини.

5. Призов на військову службу: За результатами медичного огляду та з урахуванням потреби Збройних Сил України, приймається рішення про призов військовозобов'язаного на військову службу.

6. Навчання (за потреби): Перед відправкою у військову частину, мобілізовані можуть проходити навчання та підготовку у навчальних центрах.

Неявка за повісткою без поважних причин (хвороба, смерть близького родича, стихійне лихо, тощо) тягне за собою адміністративну відповідальність (штраф). Ухилення від мобілізації може призвести до кримінальної відповідальності.

Хто має право на відстрочку від мобілізації

Стаття 23 Закону України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію" визначає категорії громадян, які не підлягають призову на військову службу під час мобілізації. Це включає осіб з інвалідністю, тих, хто має на утриманні дітей чи осіб з інвалідністю, а також працівників критичної інфраструктури, науковців і педагогів. Також звільнені від призову особи, які нещодавно проходили військову службу та деякі категорії, визначені законом.

Якщо ваші права були порушені такі як :

- Порушення порядку проведення мобілізації.
- Мобілізація особи, яка має право на відстрочку.
- Мобілізація особи, яка не підлягає призову.
- Неправильне визначення придатності до військової служби.

Порядок оскарження:

1. Звернення до територіального центру комплектування та соціальної підтримки (ТЦК):

Першим кроком є подання письмової скарги до відповідного ТЦК.У скарзі необхідно вказати конкретні порушення, що стали підставою для оскарження.До

скаррги слід додати копії документів, що підтверджують факт незаконної мобілізації (наприклад, довідку про стан здоров'я, документи про сімейний стан)

2. Якщо ТЦК ігнорує звернення або відмовляється переглянути рішення, можна звернутися до вищих органів:

- Обласний військовий комісаріат.
- Міністерство оборони України.
- Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.

3. Судове оскарження:

- Якщо адміністративний порядок не дав результатів, необхідно звертатися до суду.
- Позов подається до адміністративного суду за місцем проживання або місцем розташування ТЦК.
- Військовослужбовець може звернутися до суду в межах адміністративного судочинства та оскаржити незаконні дії ТЦК щодо його незаконної мобілізації

Отже, досліджуючи тему захист від незаконної мобілізації та незаконного призову до армії постає питання її актуальності.

З одного боку в умовах війни держава потребує мобілізаційних зусиль для оборони, а призов до армії стає необхідним для поповнення лав Збройних Сил. Проте, з іншого боку, право на захист від незаконної мобілізації та призову є фундаментальним правом, гарантованим Конституцією України. Неправомірний призов, ігнорування законних підстав для відстрочки, порушення процедури мобілізації - все це може призвести до серйозних порушень прав людини та негативно вплинути на життя громадян. Важливо, щоб мобілізація проводилась у чіткій відповідності до закону, з дотриманням прав громадян на оскарження рішень та на отримання правової допомоги. Надмірне або необґрунтоване розширення мобілізаційних заходів, неврахування сімейних обставин, стану здоров'я чи інших законних підстав для відстрочки, може призвести до несправедливості та відчуження громадян від процесу захисту країни.

Крім того, порушення прав під час мобілізації можуть мати довготривалі наслідки, впливаючи на соціальну та економічну стабільність суспільства. Важливо, щоб держава забезпечувала прозорість та підзвітність мобілізаційних процесів, а також надавала громадянам ефективні механізми для захисту своїх прав у випадку їх порушення. Необхідний баланс між оборонними потребами та дотриманням конституційних прав громадян – це ключовий фактор для забезпечення справедливого та ефективного захисту України.

Всі ми розуміємо, що захист України це обов'язок кожного громадянина, але кожен з нас хоче, щоб до нього відносились з повагою, якщо ти самі ТЦК будуть відноситися до людей військовозобов'язаних з повагою, то люди будуть так само відноситися з повагою до них, не треба ламати руки хлопцям на вулицях, примусово садити в автомобіль на очках у їхніх сімей, всі ці дії відштовхують народ, щоб йти воювати на свою державу, бо немає поваги до них та їхніх прав . У складний час військового стану кожен повинен розуміти, що деякі права людини не можуть бути порушені навіть під час військового стану, але також не треба забувати, що оборона держави повинна бути на першому місці, давайте поважати один одного.